

พิพิธภัณฑ์พระพุทธวิถีนายก
วัดกลางบางแก้ว

วัดกลางบางแก้ว
ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปวิจิตรก่อก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อระลึกถึงหลวงปู่บุญ หรือ ท่านเจ้าคุณพระพุทธรูปวิจิตรนายก โดยมีการจัดแสดงสิ่งของทั้งหมด ๓ ชั้น โดยชั้นล่างจัดแสดงประวัติและข้าวของเครื่องใช้ของหลวงปู่บุญ และหลวงปู่เพิ่ม โดยทางซีกตะวันออก (ซ้ายมือ) จัดแสดงพระเครื่อง เครื่องรางของขลัง วัตถุมงคล และ พระบูชาของหลวงปู่ซึ่งมีอายุเกือบร้อยปีแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของตัวยาทไทย สมุนไพรและยารักษาโรค และเครื่องมือช่างสารพัดรูปแบบ ในฐานะที่หลวงปู่เป็นนักพัฒนาก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์วัดมาโดยตลอด นอกจากนี้ยังมีเอกสารปฏิบัติหน้าที่ในคณะสงฆ์ บันทึกรหรือจดหมายติดต่อกับบรรดาผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ปฏิทินโหราศาสตร์แต่ละปีที่หลวงปู่คำนวณและเขียนขึ้นด้วยลายมือ รูปปั้นของหลวงปู่บุญ และ รูปถ่ายของหลวงปู่ที่ถูกนำมาติดเรียงรายไว้ตามฝาผนัง

วัดกลางบางแก้วกับพิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปวิจิตรนายก

วัดกลางบางแก้วเป็นวัดโบราณ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยต้นกรุงศรีอยุธยา เจ้าอาวาสองค์สำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีคือ หลวงปู่บุญ หรือท่านเจ้าคุณพระพุทธรูปวิจิตรนายก เป็นเจ้าอาวาสปี พ.ศ. ๒๔๒๙ - ๒๔๗๘ อีกองค์หนึ่งคือ หลวงปู่เพิ่ม ซึ่งได้รับพระราชทานสมณศักดิ์พระพุทธรูปวิจิตรนายก เช่นเดียวกัน หลวงปู่บุญเป็นที่พึ่งพาของผู้คนมากมายในด้านกฤตยาาคมขลัง แพทย์แผนโบราณ เมื่อหลวงปู่บุญมรณภาพ หลวงปู่เพิ่มได้สืบทอดงานทั้งหมดของท่านอาจารย์และดูแลวัดพร้อมกับข้าวของมีค่าทั้งหลาย ทั้งที่เป็นของเก่าแก่คู่กันมากับวัดและที่หลวงปู่บุญสร้างหรือมีผู้นำมาถวาย ในเวลาต่อมาพระครูสิริชัยคุณารักษ์ เจ้าคณะอำเภอนครชัยศรี เจ้าอาวาสวัดกลางบางแก้วองค์ปัจจุบันได้ร่วมมือกับศิษย์จัดสร้าง "พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปวิจิตรนายก" แห่งนี้ขึ้นเพื่อเป็นที่เก็บรักษาของมีค่าทั้งหลายและเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้าชมและศึกษาหาความรู้

อาคารพิพิธภัณฑ์เป็นอาคาร ๓ ชั้น ชั้นล่างแบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนพระพุทธรูปวิจิตรนายก จัดแสดงประวัติและข้าวของเครื่องใช้ของหลวงปู่บุญและหลวงปู่เพิ่ม ส่วนที่ ๒ จัดแสดงคัมภีร์ใบลานจารด้วยตัวอักษรขอมเป็นส่วนใหญ่ห่อด้วยผ้าห่อคัมภีร์เก่าบรรจุในกลักไม้และหีบพระธรรม สมุดข่อยทั้งสมุดขาวสมุดดำ มี

ทั้งอักษรไทยและอักษรขอม สมุดภาพพระมาลัย สมุดภาพพุทธประวัติ พระราชพงศาวดาร ตำราพิชัยสงคราม
วรรณคดี ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ เลขยันต์และคาถาอาคมต่างๆ ตู้พระธรรม หีบพระธรรมลายรดน้ำและพาน
แว่นฟ้า

ภาพที่ ๒ : ตู้พระธรรม เก็บคัมภีร์เก่า สมุดข่อยทั้งสมุดขาวสมุดดำ
ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ชั้นสอง จัดแสดงของใช้ประเภทต่างๆ เช่น เครื่องเบญจรงค์ เครื่องลายคราม ถ้วยชาม ปิ่นชา ถ้วยชา
เครื่องแก้วเจียระไน เครื่องทองเหลือง เครื่องเงิน เครื่องไม้ ถาดเคลือบ เครื่องมุกในห้องมุก ธรรมาสันมุกของหลวง
ปู่บุญ และในห้องกระจกด้านทิศใต้จัดแสดงพระพุทธรูปปางต่างๆ พระพุทธรูปทรงเครื่อง และพระปางป่าเลไลยก์
ซึ่งผู้ถวายหล่อด้วยเงินพดด้วงที่เหลือจากการเล่นแร่แปรธาตุ

ภาพที่ ๓ : เครื่องเบญจรงค์ เครื่องลายคราม ถ้วยชาม ปิ่นชา ถ้วยชา
ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ชั้นสาม จัดแสดงพระพุทธรูปเงินและพระบูชาไม้แกะ พระเนื้อทองเหลืองทรงเครื่อง พระมาลัยโปรดสัตว์นรก ในห้องซีกตะวันตกมีธรรมาสันบุษบกเก่าเป็นไม้สลักลงรักปิดทอง ซีกตะวันออกแสดงพระบูชาขนาดใหญ่ ตรงกลางคือกุฏิเก่าของหลวงปู่ ประดิษฐานรูปหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ ประกอบกับจัดวางข้าวของเครื่องใช้ของท่านเหมือนสมัยที่ท่านมีชีวิตอยู่

ภาพที่ ๔ : พระพุทธรูปเงินพระบูชา

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ภาพที่ ๕ : พระบูชาไม้แกะ

ที่มา : พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

อ้างอิง

<https://db.sac.or.th/museum/museum-detail/๓๗๓>